

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.05056 Міжнародні економічні відносини
за магістерською програмою професійного спрямування
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)»

на тему: «Удосконалення експортно-імпортних операцій будівельного підприємства (на прикладі ТОВ “Хай-Рейс Констракшнз Холдинг”)»

Виконавець:

студент факультету міжнародної економіки

Астанов Джамшир Джамалович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Уханова Інна Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогоднішній день проблема ефективно функціонуючої сфери зовнішньоекономічної діяльності як в Україні, так і в усьому міжнародному співтоваристві є досить актуальною, оскільки така діяльність здійснюється в сучасному глобальному середовищі, що висуває жорсткі вимоги щодо якості продукції, її науково-технічного нововведення та відповідності вимогам міжнародних стандартів. Зростання зовнішньоекономічного розвитку підприємства та вміння ефективно ним управляти, як правило потребують збільшення витрат часу, організаційних та фінансових ресурсів, структурних та інституційних змін, однак здійснення такої діяльності на підприємстві дає змогу отримати економічно обґрунтовані рішення, які збільшують попит на продукцію, покращують його фінансовий стан і підвищують прибуток. Основними перспективними напрямками вирішення даних проблем є удосконалення механізмів управління розвитком зовнішньоекономічної діяльності, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішніх ринках. Вищевикладене є актуальним і для підприємств будівельної галузі, особливо в умовах високо конкурентної сучасної світової економіки та подальшої інтеграції України у міжнародний економічний простір.

Мета дослідження – дослідити стан та перспективи удосконалення експортно-імпорتنих операцій будівельних підприємств на прикладі ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг».

Завдання дослідження:

- визначити сутність та особливості ефективності зовнішньоекономічної діяльності будівельних підприємств;
- виявити чинники, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності будівельних підприємств;
- проаналізувати методи визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності будівельних підприємств;
- дослідити сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг»;
- розробити організаційні заходи з удосконалення експортно-імпорتنих операцій;
- позначити диверсифікацію зовнішніх ринків збуту як чинник удосконалення ЗЕД ТОВ «Хай-Рейс Констракшнз Холдинг»;
- розробити напрямки удосконалення географічної структури імпорту ТОВ «Хай-Рейс Констракшнз Холдинг».

Об'єктом дослідження є експортно-імпорتنі операції ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг».

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рішення удосконалення експортно-імпорتنих операцій ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг».

Методи дослідження базуються на загальнонаукових та емпіричних методичних прийомах економічної науки. У процесі дослідження застосовувалися економіко-статистичні й економіко-математичні методи аналізу, методи узагальнення, синтезу, графічні методи.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти з питань зовнішньоекономічної діяльності, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємства, методичних підходів до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Фактографічна інформація, використана в процесі дослідження, містить офіційні дані Державного комітету статистики України, Державної митної служби України, звітну інформацію досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок. Основний зміст викладено на 79 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 14 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами роботи опубліковано статтю на тему «Мотивація та принципи зовнішньоекономічної діяльності: втілення у зовнішньоекономічній діяльності підприємств України» на конференції «Потенціал сучасної науки» (м. Київ, 2017 р.) та статтю «Аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності будівельних підприємств України (на прикладі «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг»)» на Науково-практичній конференції «Наука у контексті сучасних глобалізаційних процесів» (м. Одеса, 2017 р.)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи дослідження експортно-імпортних операцій будівельного підприємства**» розглянуто сутність експортно-імпортних операцій підприємства, чинники, що впливають на їх здійснення методи оцінки експортних та імпортних операцій.

У другому розділі «**Аналіз експортно-імпортних операцій ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг»**» проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «Хай-Рейс Констракшнз Холдинг», географічну структуру експорт та імпорту, визначено чинники, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

У третьому розділі «**Шляхи удосконалення експортно-імпортних операцій будівельного підприємства ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг»**» запропоновано основні напрямки удосконалення експортно-імпортних операцій

будівельного підприємства ТОВ “Хай-Рейс Констракшнз Холдинг”, зокрема, за рахунок участі у міжнародних виставках, диверсифікації ринків збуту та закупівлі.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження можна дійти наступних висновків:

1. Експорт можна визначити як продаж товарів або послуг суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон. Імпорт – купівля суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів або послуг з ввезенням або без ввезення цих на територію країни.

2. Фактори, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства, можна охарактеризувати як способи, за допомогою яких підприємство може створювати, сформулювати і координувати свої дії на будь-яких ринках. Фактори припускають положення підприємства на ринку, особливості продукції в порівнянні з продукцією конкурентів, конкурентні переваги підприємства як наслідок узгодженості дій, життєвий цикл підприємства як результат ефективності правильно розробленої стратегії.

3. Конкретний розрахунок показників експортної та імпоротної діяльності буде в значній мірі залежати від виду операції на зовнішньому ринку, її цілей, умов і інших особливостей конкретної угоди. До них відносяться показник економічного ефекту від експорту товарів, продукції, робіт або послуг. За економічним змістом показник ефекту відповідає поняттю прибутку. Економічний сенс показника ефективності експорту полягає в тому, що він показує, яка кількість вигоди, результату є на кожен гривню витрат. Необхідною умовою ефективності експорту є те, щоб цей показник був більшим за одиницю. Для прийняття більш обґрунтованого рішення по експорту продукції показник ефективності експорту порівнюється з показником ефективності виробництва і реалізації продукції на внутрішньому ринку. Показник економічної ефективності імпорту продукції для власного використання показує, у скільки разів імпортна продукція (товар) ефективніше продукції, альтернативної імпортової. Економічний сенс показника ефекту від імпорту товарів в тому, що він показує, який прибуток матиме імпортер від закупівлі і реалізації на внутрішньому ринку імпортованих товарів. Якщо підприємство займається експортом і імпортом одночасно, то для оцінки його роботи на зовнішньому ринку за певний період можуть бути розраховані інтегральні показники ефективності зовнішньоторговельної діяльності, він показує прибуток, яку мав учасник ЗЕД за відповідний період часу по всій сукупності експортно-імпортованих операцій. Одним з найсучасніших підходів до визначення міжнародної конкурентоспроможності будівельного підприємства є метод бенчмаркінгу - метод виявлення того, що інші роблять краще, і вивчення, удосконалення і застосування методів роботи інших організацій.

4. Товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ "Хай Рейс Констракшнз Холдинг" - це велика будівельна організація, яка успішно працює на українському будівельному ринку з 2005 року. У сферу діяльності компанії входять генпідрядні роботи, проектування, узгодження і супровід проектів, виробництво, продаж і

доставка бетонних сумішей, надання послуг будівельної і спеціальної техніки, дорожнє будівництво, будівельні послуги та будівельні роботи. Процес організації управління ЗЕД здійснює лінійний або функціональний менеджер у межах керуючої системи загалом чи певного функціонального підрозділу.

5. За результатами проведеного SWOT-аналізу можна сказати, що ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг» має велику кількість слабких сторін та загроз. Основною проблемою є інвестиційна непривабливість підприємства, оскільки інвестори, перш за все звертають увагу на такі показники, як прибутковість, розмір активів, величину виручки від реалізації, а ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг» хоч і має позитивну тенденцію – зростання виручки від реалізації, що говорить про розширення підприємством його обсягів діяльності, що є сильною стороною, але підприємство має низьку прибутковість та невисокі розміри активів. Сильними сторонами є те, що даний суб'єкт господарювання має високу якість продукції та дещо нижчі ціни. Для ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг» існує велика кількість загроз зовнішнього середовища, основними з яких є: посилення конкуренції на ринку, що може призвести до нерентабельної діяльності підприємства; часто змінюване законодавство, особливо податкове, що призводить до зміни податкових ставок; зростання цін, що може призвести до зменшення попиту на ринку та ін.

6. ТОВ «Хай-Рейз Констракшнз Холдинг» для виходу на міжнародні ринки збуту дотримується експортної стратегії. Причому вихід на зовнішні ринки підприємство здійснює за допомогою прямого експорту. Тобто підприємство працює з замовниками безпосередньо (веде пошук замовника, готує необхідні документи, проводить розрахунки, готує економічне обґрунтування необхідності роботи з даними партнером, веде переговори, укладає договори, здійснює умови контрактів і т.д.).

7. Виручка від реалізації зростала протягом 2012-2015 рр., проте у 2016 році вона знизилася на 9,8%, що говорить про погіршення діяльності ТОВ «Хай Рейз». Відповідно, зменшився балансовий прибуток (на 103%) та чистий прибуток (на 5,6%). Одночасно на підприємстві збільшилися повні витрати (на 10,8%). Рентабельність ТОВ «Хай Рейз» у 2016 р. склала 9,1%, що менше показника у 2015 р. на 41,7%. Реалізація продукції ТОВ «Хай Рейз» відбувається в декількох регіонах України та в інших країнах. При чому більший експорт у товариства протягом 2016 року – на внутрішньому ринку (9955 тис. дол. або 78,5%), тоді як на зовнішньому – 2728,3 тис. дол. (21,5%).

8. У 2016 р. на ТОВ «Хай Рейз» відбулося зниження реалізації продукції по всім регіонам. У загальній кількості реалізація продукції зменшилася у 2016 р. по відношенню до 2015 р. на 4,1%. Найбільшу частку продукції ТОВ «Хай Рейз» відправляє в Словаччину (60%), у Білорусь (28%), а найменшу частку – у Росію (12%). Експорт продукції виріс у такі країни, як: Польща (на 2,2%), Чехія (0,2%), Словаччина (0,9%) та Молдова (1,7%). Найбільший обсяг продукції поставляється з Росії (61,1%), Литви (10,8%) та Польщі (9,1%).

9. Аналізуючи структуру збуту по різних видах імпортованих товарів слід зазначити, що в 2016 році основна частина реалізації імпортованих товарів припадала на залізобетонні конструкції – 34,9%, ще 21,6% склала реалізація теплиць; 19,3% структури припадало на решітки віконні та балконні, а 10,2% – на огорожі.

10. Показник економічного ефекту експорту у 2016 р. склав 1710 тис. грн. Показник економічної ефективності експорту склав 1,237 грн./грн. Для прийняття більш обґрунтованого рішення по експорту продукції показник ефективності експорту порівнюємо з показником ефективності виробництва і реалізації продукції на внутрішньому ринку, який дорівнює 1,25 грн./грн. У нашому випадку це співвідношення не дотримується: $1,237 < 1,25 > 1$. Це пов'язано, перш за все, з низьким курсом валюти. Показник економічного ефекту імпорту склав 1.1 грн./грн., що вище за 1.

11. Для удосконалення забезпечення експортно-імпортних операцій ТОВ «Хай-Рейс Констракшнз Холдинг» необхідно брати участь у професійних виставках. Ми пропонуємо підприємству брати участь у таких виставкових заходах як ASTA-CONSTRUCTOR (Тампере, Фінляндія), Міжнародна будівельна виставка – CONECO (Братислава, Словаччина) та польська виставка будівництва й архітектури – BUDMA, найбільші форуми будівельних технологій у Центральній і Східній Європі, KyivBuild Ukraine – лідируюча в Україні міжнародна виставка будівельних і оздоблювальних матеріалів. Це найбільш вигідне місце для позиціонування ТОВ «Хай-Рейс Констракшнз Холдинг», формування партнерських договірних відносин із посередниками, споживачами, іншими господарюючими суб'єктами ринку.

12. Аналіз міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Хай-Рейс Констракшнз Холдинг» у порівнянні з іноземними компаніями, що працюють у цій галузі – компаніями Stalkon (Польща), GS ARCH (Чехія) і BRZ UG (Німеччина) за функціональним, ресурсним, технологічним та організаційним блокам показав, що загальний рейтинг підприємства по блокам становить 3. Це свідчить про те, що підприємство знаходиться на середньому рівні і відповідає галузевим стандартам. ТОВ «Хай-Рейс» відноситься до категорії «Важкі діти» на матриці БКГ, що свідчить про те, що підприємство показує високі темпи зростання і займає малу частку ринку.

13. Досвід зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Хай-Рейс» підтверджує необхідність урахування особливостей зовнішнього ринку. А це передусім урахування перспективної зміни попиту на продукцію та можливість зміни обсягу виробництва, коливання світових цін, зміну витрат на виробництво зі зміною обсягу випуску продукції.

АНОТАЦІЯ

Астанов Джамшир Джамалович, «Удосконалення експортно-імпортних операцій будівельного підприємства (на прикладі ТОВ “Хай-Рейс Констракшнз Холдинг”», Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2018 рік. Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес здійснення експортно-імпортних операцій будівельного підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти експортно-імпортних операцій, чинники, що сприяють або протидіють їх здійсненню, методичні аспекти визначення ефективності експортно-імпортних операцій.

Проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність ТОВ “Хай-Рейс Констракшнз Холдинг”, географічну структуру експорт та імпорту, визначено чинники, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Запропоновано основні напрямки удосконалення експортно-імпортних операцій будівельного підприємства ТОВ “Хай-Рейс Констракшнз Холдинг”, зокрема, за рахунок участі у міжнародних виставках, диверсифікації ринків збуту та закупівлі.

Ключові слова: експортно-імпортна діяльність, будівельне підприємство, зовнішньоекономічна діяльність, ефективність імпорту та експорту.

ANNOTATION

Astanov Dzhamshyr, “Improvement of export-import operations of the construction company (on example of LLC “High-Reiz Construction Holding”) » thesis for Master degree in specialty «International economic relations» under the program «Foreign economic activity of enterprise (organisations)», Odessa National Economic University, Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of carrying out export-import operations of the construction enterprise.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of export-import operations, factors contributing to or counteracting their implementation, methodological aspects of determining the effectiveness of export-import operations.

The analysis of foreign economic activity of LLC "High-Reiz Construction Holding", geographic structure of export and import, determines the factors influencing the efficiency of foreign economic activity of the enterprise.

The main directions of improvement of export-import operations of construction company LLC "High- Reiz Construction Holding" are offered, in particular, due to participation in international exhibitions, diversification of markets and purchases.

Keywords: export-import activity, construction company, foreign economic activity, import and export efficiency.